

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis

Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

23 april 2024

Ons kenmerk

PZH-2024-850280783
DOS-2015-005387

Bijlagen

2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Routekaart Regionale Energie Strategie (RES) Elektriciteit

Geachte Statenleden,

Op 2 oktober 2023 heeft u de Duidingsbrief RES Voortgangsdocumenten 2023 ontvangen ([PZH-2023-839572994](#)), waaruit blijkt dat alle RES-partners veel werk hebben verzet. Ondanks deze inzet constateert het college dat er nog een grote opgave ligt. Inmiddels heeft het Planbureau voor de Leefomgeving in december de RES Monitor 2023 gepubliceerd (zie bijlage). Hierin zijn naast de RES Voortgangsdocumenten ook actuelere cijfers voor realisatie en pijplijnprojecten van duurzame elektriciteit gebruikt. Uit de RES Monitor 2023 van PBL blijkt dat meerdere RES'en in de provincie Zuid-Holland aanzienlijk achterlopen bij het bereiken van het RES-bod voor duurzame elektriciteit. Hiermee raakt doelstelling uit de door uw Staten vastgestelde RES 1.0 en de afspraak uit het coalitieakkoord om in 2030 6,3 tot 6,8 TWh aan duurzame elektriciteit te produceren uit zicht. Met deze brief geven wij invulling aan de toezegging van gedeputeerde Potjer tijdens de Commissie Economie en Energie d.d. 13 maart 2024 om uw Staten te informeren over het doelbereik van de RES'en.

Urgentie

Het blijven werken aan het halen van de afgesproken doelstellingen is niet alleen van belang voor het klimaat, het tegengaan van wisselende energieprijzen en minder afhankelijkheid van andere landen voor onze energievoorziening. Ook ontstaat groeiende schaarste op het elektriciteitsnetwerk als het gaat om vraag naar elektriciteit. De extra vraag naar elektriciteit groeit door elektrificatie van bestaande mobiliteit en industrie, door de komst van nieuwe bedrijven en nieuwe woonwijken.

Als provincie moeten we onze verantwoordelijkheid nemen als het gaat om de realisatie van de afgesproken RES-biedingen. Deze biedingen voor 2030 zijn immers een tussendoelstelling onderweg naar onze bijdrage aan de hogere streefcijfers uit het Nationaal Plan Energiesysteem voor de periode 2031-2050. Dat vraagt ook van ons als provincie een proactieve houding zodat we het halen van de doelen niet belemmeren, maar juist mogelijk maken en er samen met onze RES-partners actief aan werken om de RES-biedingen te realiseren. In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2025 vergunningen voor concrete projecten te verlenen. Helaas halen we dit niet voor de meeste projecten, maar om de regio's ruimte te bieden en te voorkomen dat de provinciale besluitvorming

een vertragende factor is, presenteren we een helder stappenplan om tot realisatie van het Zuid-Hollandse RES-bod te komen.

Routekaart RES Elektriciteit

Met de Routekaart RES Elektriciteit schetsen we een stappenplan dat recht doet aan de bestaande afspraken en inspeelt op het verschil in tempo in de verschillende RES-regio's. De routekaart geeft ook invulling aan de toezegging aan uw Staten tijdens de commissievergadering van 20 maart jl. om aan te geven hoe we de realisatie van de RES-biedingen mogelijk maken.

Kern van dit stappenplan is dat de stappen ook worden gekoppeld aan een concrete planning, zodat duidelijk is wat er wanneer nodig is om alsnog het RES bod te realiseren. De provincie doet met de routekaart ook een aanbod om onze RES-partners te ondersteunen bij het concreet invullen van het RES-bod en verankering daarvan in het provinciale Omgevingsbeleid in 2025. Op die manier neemt de provincie als RES partner ook zelf haar eigen verantwoordelijkheid.

Het belangrijkste uitgangspunt is dat de provincie de lopende processen om van zoekgebieden naar zoeklocaties te komen, in de RES'en wil ondersteunen en versnellen. Dit wil de provincie doen door een goede ambtelijke én bestuurlijke samenwerking en door in haar Omgevingsbeleid de besluitvorming over zoeklocaties in RES-regio's te faciliteren en stimuleren. De doorlooptijd om van zoeklocatie voor wind naar vergunningverlening te komen bedraagt tenminste 3,5 jaar (zie figuur 1 in de bijlage) en is MER-plichtig. Deze collegeperiode is slechts één MER-plichtige herziening van het Omgevingsbeleid voorzien, namelijk de herziening 2025. Daar moeten de locaties dus in meegenomen worden. Met de routekaart biedt de provincie een heldere tijdslijn, zodat de RES partners weten wat de planning is, die ook van belang is voor de gemeentelijke besluitvorming.

In het stappenplan maken we onderscheid in 3 situaties:

- RES-bod gehaald of in zicht (RES Hoeksche Waard en RES Goeree-Overflakkee),
- RES-bod niet in zicht, maar afspraken met RES-partners over te ondernemen stappen (RES Alblasserwaard en RES Rotterdam-Den Haag),
- RES-bod niet in zicht en nog geen concrete afspraken over het traject om te komen tot zoeklocaties met RES-partners (RES Drechtsteden, RES Holland Rijnland en RES Midden-Holland).

De gemeenten kunnen het bod invullen door het realiseren van zon op dak, door repowering van bestaande windlocaties, door (het opstarten van) vergunningverlening aan projecten en door heldere besluiten te nemen over reële en over haalbare, definitieve gemeentelijke zoeklocaties voor windenergie. In de RES worden ook afspraken gemaakt over lokale warmte. De keuzes die gemeenten hierin maken, hebben direct invloed op de vraag naar elektriciteit. Dit vraagstuk is echter nog niet meegenomen in deze routekaart. De routekaart beperkt zich tot het bod dat de RES'en in 2021 hebben gedaan voor de opwek van elektriciteit in de RES 1.0, zoals vastgesteld in uw Provinciale Staten, in de gemeenteraden en de Verenigde Vergaderingen (van de waterschappen).

Voortgang RES'en

Tabel 1 laat zien op welke hoeveelheid duurzame elektriciteit de verschillende RES'en volgens de Monitor RES 2023 uitkomen in 2030. Deze cijfers wijken af van de cijfers uit de RES

VoortgangsdOCUMENTEN, omdat PBL haar eigen methodiek heeft en omdat de peildatum verschilt. PBL heeft een deel van de cijfers uit de tweede helft van 2023, de RES VoortgangsdOCUMENTEN lopen doorgaans tot aan het eerste kwartaal 2023. De tabel laat ook zien hoe groot het tekort per RES is. PBL heeft geconstateerd dat de voorraad projecten in de pijplijn voor het tweede jaar op rij afneemt.

Tabel 1: stand van zaken RES-bod elektriciteit per RES (in GWh)

RES regio	Productie huidig 2021	Toename Productie 2021-2023	Schatting Pijplijn	Bod 2030	Verwachte productie ten opzichte van bod (%)
Alblasserwaard	42	16	29	319	27
Drechtsteden	59	52	22	370	36
Goeree-Overflakkee	216	108	73	386	103
Hoekse Waard	281	409	0	853	81
Holland Rijnland	148	34	68	1.140	22
Midden Holland	91	13	22	435	29
Rotterdam Den Haag	840	448	140	2.800	51
Zuid-Holland	1.678	1.081	354	6.303	49

Resultaten Routekaart landen in provinciaal Omgevingsbeleid

In deze coalitieperiode vindt er één MER-plichtige wijziging van het provinciale Omgevingsbeleid plaats en dat is die van 2025. De resultaten van deze Routekaart RES Elektriciteit moeten dan ook in deze wijziging worden meegenomen.

De start van de wijziging van het Omgevingsbeleid 2025 vindt nog voor de zomer van 2024 plaats met de publicatie van de startnotitie en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van de bijbehorende Omgevingseffectrapportage (OER/planMER). Om daarin mee te lopen moeten de concrete zoeklocaties voor windenergie begin juni bekend zijn.

Mocht het een RES-regio niet lukken om voor juni tot nieuwe zoeklocaties voor windenergie te komen, dan kunnen deze in een latere ronde van de herziening van het Omgevingsbeleid inclusief een OER/planMER worden meegenomen. De planning van de volgende ronde is nog niet exact bekend, maar de verwachting is dan de locaties dan begin november en in ieder geval voor het einde van het jaar bekend moeten zijn. Als de RES-regio in het najaar nog steeds geen concrete plannen en/of zoeklocaties voor windenergie heeft gekozen, dan zal de provincie zelf locaties aandragen voor onderzoek in de OER. In figuur 1 (zie bijlage 1) is het proces van de routekaart beschreven en in de tijd uitgezet.

Partner in de RES

Als partner in de RES, is de provincie mede-verantwoordelijk voor het behalen van het bod uit RES1.0. Met deze routekaart geven we invulling aan die verantwoordelijkheid, door onze Omgevingsverordening aan te passen, zodat realisatie mogelijk wordt. Samen met de gemeenten willen we verkennen welke zoeklocaties geschikt zijn om mee te nemen in het OER voor de wijziging van de Omgevingsverordening, zoals we dat ook hebben gedaan in de RES Alblasserwaard. Door de gemeenten ook bevoegd gezag te laten zijn voor het OER/planMER, is deze ook geschikt om locaties

in het gemeentelijk Omgevingsbeleid op te nemen. Aangezien het aanwijzen en vergunnen van windprojecten een provinciale bevoegdheid is, zal niet elke gemeente dat willen. In dat geval zullen wij uiteraard onze verantwoordelijkheid als RES partner nemen en zelf locaties aandragen voor onderzoek in de OER.

Positie van de individuele RES'en in de routekaart

Voor RES'en, die het bod voor 2030 hebben behaald of waarvoor het bod in zicht is, is dit tussendoel de ondergrens voor 2030. Deze situatie geldt voor RES Hoeksche Waard en RES Goeree-Overflakkee. RES Hoeksche Waarde heeft volgens de Monitor RES van PBL het bod nog niet gehaald, maar het bod is wel in zicht. Omdat deze routekaart zich primair richt op de realisatie van de RES 1.0 betekent dat wij voor deze regio's niet inzetten op het toevoegen van nieuwe locaties, maar op behoud en repowering van bestaande windlocaties en voor zon op trede 1, 2 en 3 van de provinciale zonneladder. We staan uiteraard wel open om het gesprek met de RES-partners te voeren over herijking van de RES met oog op de opgave die op ons afkomt vanuit het Nationaal Plan Energiesysteem. Dit kan leiden tot voorstellen voor nieuwe zoekgebieden voor wind- of zonne-energie. GS geeft daarbij, zoals aangegeven in de Duidingsbrief RES Voortgangsdocumenten 2023 de voorkeur voor zon op object en windenergie.

Voor RES'en, die het bod voor 2030 nog niet hebben gehaald, en de regio's concrete plannen en afspraken hebben om deze alsnog te halen, volgen wij die plannen. Deze situatie geldt voor de RES Alblasserwaard en Rotterdam Den Haag. Dat betekent dat we het bestaande bestuursakkoord in RES Alblasserwaard uitvoeren. In het bestuursakkoord is vastgelegd welke stappen de RES-partners van elkaar verwachten. Avelingen en de alternatieve zoeklocaties voor wind worden meegenomen in de provinciale planMER ter ondersteuning van de besluitvorming over de wijziging van het provinciaal Omgevingsbeleid in 2025. Als er op basis van de zoektocht naar alternatieve locaties voor Avelingen gekozen wordt voor een of meerdere van de alternatieve locaties, dan zal dit ter besluitvorming aan uw Staten worden voorgelegd als onderdeel van de herziening van het provinciaal Omgevingsbeleid in 2025.

Voor RES Rotterdam Den Haag betekent deze aanpak dat we meewerken aan de regionale planMER, die momenteel uitgevoerd wordt. In deze regionale planMER worden alle zoekgebieden uit RES 1.0 uitgewerkt tot zoeklocaties en vergeleken, zodat gemeenteraden en Provinciale Staten op basis hiervan keuzes kunnen maken over de meest kansrijke zoeklocaties voor windenergie. De potentie van de zoekgebieden uit RES 1.0 wordt echter kleiner indien de landelijke concept windnormen ongewijzigd vastgesteld worden. Dit geldt ook voor in de Provinciale Omgevingsverordening opgenomen zoeklocaties voor windenergie en repowering van bestaande windparken. Dat betekent dat er dan aanvullende zoeklocaties nodig zijn om het RES-bod te halen. Deze aanvullende locaties zullen dan ook meegenomen moeten worden in de regionale planMER, zodat de provinciale besluitvorming hierover meekan in de wijziging van het provinciaal Omgevingsbeleid in 2025.

De RES'en Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden lopen achter in de realisatie van het bod voor elektriciteit. De RES Holland Rijnland heeft 2023 besteed aan het opstellen van lokale energiestrategieën. Deze tellen op tot minimaal 0,40 TWh en maximaal 0,90 TWh, waarbij het maximaal haalbare onrealistisch is. Dat is te weinig voor het RES bod van 2030 (1,14TWh). De RES

werkt aan een nieuw regionale ruimtelijke uitwerking, hiervoor is inbreng vanuit de provincie wenselijk. Als provincie willen we bij de wijziging van ons Omgevingsbeleid al zoeklocaties voor windenergie opnemen in onze provinciale Omgevingsverordening om de uiteindelijke keuze van de gemeenten in deze RES-regio zo maximaal mogelijk te faciliteren en niet de vertragende factor te zijn.

RES Midden-Holland werkt aan versterking van de aanpak voor zon op dak en heeft een regionaal omgevingsprogramma zon op veld opgesteld, dat passend is binnen de bestuurlijke afspraken over zon op veld (zie ook [PZH-2023-843101980](#)). Naar verwachting is pas eind 2024 bekend hoeveel het regionale omgevingsprogramma voor zon bijdraagt aan het realiseren van het bod, daarom is het nodig om alternatieven achter de hand te hebben en geschikte windlocaties in het OER te onderzoeken.

De RES Drechtsteden heeft een aanpak voor zon op dak en er zijn verschillende initiatieven voor zon op veld. Ook hier is het de vraag of dit afdoende is om het RES-bod voor 2030 te behalen. Daarom is het nodig om alternatieven achter de hand te hebben en geschikte windlocaties in het OER te onderzoeken.

In RES Midden-Holland, RES Holland Rijnland en RES Drechtsteden bespreken wij de komende negen maanden met onze RES partners op welke wijze gemeenten bijdragen aan het RES-bod van hun regio. Gedurende deze maanden wil de provincie de gemeenten helpen door een verkenning te starten in één of meerdere RES-regio's naar potentiële zoeklocaties voor windenergie. Na deze verkenning kunnen de potentiële zoeklocaties de procedure in voor opname in het provinciaal Omgevingsbeleid. De inzet is dat wij de door de gemeenteraad vastgestelde zoeklocaties voor windenergie als alternatief opnemen in de OER/planMER, die nodig is voor de benodigde wijziging van het provinciale en gemeentelijke Omgevingsbeleid. We geven u in overweging om door de gemeenteraden vastgestelde zoeklocaties te zijner tijd bij uw besluitvorming te betrekken.

Net als in RES Alblasserwaard en RES Rotterdam Den Haag verkennen wij graag samen met de gemeenten met welke zoeklocaties we verder willen en welke stappen de gemeenten nemen voor het planologisch mogelijk maken van deze zoeklocaties door participatie, wijziging van het gemeentelijk Omgevingsbeleid en vergunningverlening.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

Bijlage 1: Figuur 1: tijdelijk aanpassing gemeentelijk en provinciaal Omgevingsbeleid t.b.v. windenergie.

Bijlage 2: PBL monitor RES 2023